

הלכהנו

יו"ל ע"י
מבצרי התורה והחינוך
שע"י קהל הסידי מכונקא בעלזא בית שמש
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

באמת ובתמים

כ שולמדים אנו בספרי קודש דברים מעין אלו - במעלת משה רבינו שהיה עומד תמיד מוכן ומזומן לעבודת השי"ת ולא היה נצרך להזמנה והכנה מיוחדת - נוטים אנחנו לפרש המטרה בעסקו הצדיקים בשבח דא שירת משה, להגדיל בעינינו שבח ומעלת הצדיקים, אבל לנו - אומרים אנו לעצמנו - אי אפשר להיות שייכות עם השגות כאלו. הרי משה רבינו ע"ה הוא בחירי ה', בחירי הנביאים ובחירי המין האנושי, הוא אשר אמר לו הקב"ה "ואתה פה עמוד עמדי", שלא כשאר יצורי אנוש שנצטוו לעסוק בישוּבו של עולם, ולכן הגיע לדרגה כזאת של "עבד נאמן קראת לו" - להיות מוכן ומזומן לעשות רצון קונו, ואין כאן הוראה מחייבת להידבק בדרכיו של משה רבינו. כך לוחש היצר בערמתו.

אכן, בספ"ק מאור עינים (פרשת תרומה) מייסד בביאור ענין "ולא ידע איש את קבורתו" הנאמר במשה רבינו ע"ה, "ע"פ האמור [בזוה"ק] שאתפשטותא דמשה בכל דרא, ולזה ענין בחינת משה הוא גנו באדם הישראלי ולא ידע איש את קבורתו, פירוש, שלא ידעו היכן משה קבור וגנו, כי באמת הוא גנוג ונקבר בדעת של כל אחד ואחד מישראל".

הוי אומר: בתוך כל אחד ואחד מאתנו גנוז חלק מנשמת משה רבינו ע"ה, וממילא, כל אחד יש לו שייכות לכל מה שנאמר אצל משה רבינו ע"ה, שהרי גם אם הוא עצמו רחוק כממזרח למערב מבחינת משה רבינו, אבל הרי גנוז אצלו בדעתו בפועל ממש חלק וניצוץ מבחינת משה רבינו, וחלק זה הלא בוודאי יכול להשיג בחינת העבודה של משה רבינו. הלא המה דברי משה איש האלוקים (רמב"ם הלכות תשובה פ"ה ה"ב): "אל יעבור במחשבתך דבר זה שאומרים טפשי אומות העולם ורוב גולמי בני ישראל שהקב"ה גוזר על האדם מתחלת ברייתו להיות צדיק או רשע, אין הדבר כן אלא כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבינו".

עבודה זו - בבחינת קרבן תמיד - נעשה כאבן יסוד בדרכם של חסידים ואנשי מעשה, להיות מוכנים לכל מצב ולכל מציאות הנקלע לפניהם בכל זמן שהוא, לעשות תמיד החשבון מה ה' אלוֹקֵיך דורש מעמך ברגע זה ממש, גם אם נתהפך הסדר הרגיל אליו תמיד. וכידוע מעשה רב בהרה"ק בעל "עטרת צבי" מזידיטשוב זי"ע (יוד"ק ביום א' י"א תמוז ה'בעל"ט), שלבקשת רבו הקדוש מלובלין זי"ע העלה על הכתב את כל סדר היום שלו - מחצות לילה ועד החצות שלאחריו - בלימודים ועבודות נשגבות ועילאיות, וכשהעלה על שולחן רבו הוסיף הרבי מלובלין זי"ע בשולי הגליון: "ולפעמים להיפך". והדברים עתיקין.

עמדו ואשמעה מה ידבר ה'

יולכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם וגו' (כז, ז).

פרש"י, קסם זה נטלו בידם זקני מדין, אם יבאו עמנו בפעם הזאת יש בו ממש, ואם ידחנו אין בו תועלת, כיון שאמר להם לינו פה הלילה אמרו אין בו תקוה, הניחוהו והלכו להם.

שמעתי ממש הה"ק מהר"ק **מבעלז זי"ע**, ע"פ מש"כ רש"י לפני זה (פס' ד) שהמואבים נטלו עצה ממדין שרצו לחקור על משה מה כחו, ושמעו שכוחו בפה, וביקשו לאחד שיהיה כנגדו וחשבו על בלעם.

אבל מצאנו במשה רבינו ע"ה שמעלתו גדלה שלא הוצרך להכנה דרבה [לשמוע דבר ה'], רק אמר (לעיל ט, ח) עמדו ואשמעה וגו'. מעתה נתנו זקני מדין סימן בעצמם, **אם יבאו עמנו בפעם הזאת**, פירוש מיד בלי הכנה, **יש בו ממש**, כי אז הוא דוגמת משה, **ואם ידחנו**, שלא ישיב בבירור מיד, מאחר שמעכב אפילו מקצת **אין בו תועלת**, כי אינו ממש דוגמתו, אבל בכל זאת אפשר שלא היו חוזרים בשביל זה, אבל אחר שאמר לינו פה הלילה, שראו שאין נבואתו רק בלילה, **אמרו מעתה אין בו תקוה**, כי אינו דומה לו כלל, לפיכך הניחוהו והלכו להם.

כ"ק מרן מהר"י זי"ע (קול יעקב פרשת בלק)

וכך ענה משה רבינו לפרעה (שמות י, כה-כו): "ויאמר משה גם אתה תתן בידנו זבחים ועולת ועשינו לה' אלקינו, וגם מקננו ילך עמנו לא תשאר פרסה, כי ממנו נקח לעבד את ה' אלקינו, ואנחנו לא נדע מה נעבוד את ה' עד באנו שמה", וכמ"ש בספ"ה ק בית יעקב (איזביצא אות כה): "כי העכו"ם עובדים להשי"ת עם סדר, שמעמידים לעצמם שכל שכן הם פונים להשי"ת, וזוה יפנה השי"ת אצלם, ואינם רוצים למסור עצמם בלי סדר שבוה יעבדו להשי"ת וזוה יושיע להם, אבל ישראל אינם חפצים בשום סדר, רק שמוסרים עצמם לגמרי להשי"ת עם כל החיים שלהם". עי"ש שהאריך שזהו תורף תשובת משה רבינו לפרעה 'ואנחנו לא נדע לעבוד את ה' עד בואנו שמה', שאין בידנו לדעת מה ירצה הקב"ה, אך אנו חייבים להיות מוכנים ומזומנים כדי לעשות ככל אשר יבקש מאתנו השי"ת.

וידוע לשון הקודש בספ"ה ק אגרא דכלה (פר' ראה) ע"ה"פ "לא תעשון כן לה' אלקיכם": "שמעתי הפסוק ברמז מקובל מצדיקי הדרו, דהנה יש בני אדם אשר חוק קבוע להם כמה ילמדו ודכמה יאמרו תהלים וכיוצא, ואכלו את חוקם אשר ניתן להם ובדעתם שכבר נתנו להבורא המגיע לו ויתר היום הולכים בטל ומבקשים שכר כפנחס, והנה המשכיל על דבר אין לך יום דומה לחבירו, ועת לפזר ועת

לכנס, לפעמים המעשה כזאת ביום זה הוא מצוה כגון שעושה הדבר בהצנע עבור כבוד שמו, ולמחר אותו הדבר בעצמו הוא עבירה כגון שיגיע הדבר להתפארות וכיוצא, ואי אפשר לפרש הדבר כי המשכיל יבין מעצמו, וזה באה אזהרת תורתנו לא תעשון כן לה' אלקיכם, ר"ל כדמיון הזה ממש אותו ההנהגה, כי באפשר היום המנהג הזה טוב ולמחרתו הוא בהיפך, והבין".

וביותר צריך יסוד קדוש זה זירוז במצבים השונים הנקלעים לפני בני אדם, זה בכה וזה בכה, גם מצבים כאלו שנראים כהסתר פנים של מעלה, להיות מוכנים לקבלינהו בשמחה ובשוויון נפש.

בהקשר לכל מסופר, כי פעם נזדמן החפץ חיים זי"ע עם הרה"ק בעל "אמרי אמת" מגור זי"ע, ושאל החפץ חיים את הרבי מגור על הכתוב (דברים יג, ה) "אחרי ה' אלקיכם תלכון ובו תדבקו", שלכאורה מסור בידנו הכלל שכל מקום שנאמר 'אחרי' מופלג הוא, ואיך יתפרש הכתוב כאן, וכי נאמר ח"ו שבא הכתוב להורות לנו שצריך להתרחק מהשי"ת ח"ו. החפץ חיים מוטיב והוא עצמו מפרק, שכונת הפסוק לאדם כזה שמרגיש מרוחק מהקב"ה, אעפ"כ מצוה לנו התורה הקדושה 'אחרי ה' אלקיכם תלכו', ולא להתייאש מזה שאין לו כעת קרבת ה'. נענה האמרי אמת לעומתו ואמר: לכבודכם אמשיך התירוץ לפי דרך החסידות, שבא הכתוב לזרז, שאף אם האדם מרגיש בנפשו שהוא מרוחק מה', ובכל זאת איננו מתייאש מליך אחר עבודת ה', אזי זוכה ליובו תדבקו', להיות דבוק לבוראו בדביקות וקירבה גדולה.

ולעומת גודל קדושת משה רבינו, ניצב ועומד בטומאתו בלעם הרשע - סמל הרע והשיקוץ, אשר באור החיים הק' בפרשתו נטעם מעט משנת הרע אשר נחלת אוהבי ה', בגודל המיאוס שממאס את בלעם בכל מיני הכינויים המתועבים והמאוסים. הוא בלעם הרשע, אשר בעובי חומריותו, בעינו הרעה, רוחו הגבוהה ונפשו הרחבה, נעשה לתועבת ה', ועל כן דא נאמר: "אין אני והוא יכולין לדור בעולם".

לא כן נחלת עם משה רבינו, אשר בעין טובה, רוח נמוכה ונפש שפלה, זוכים לקדושת משה רבינו ע"ה, ו"יקבור אותו בגיא, פירוש, שנגנו בחינת משה שהוא הדעת, אצל מי שהוא שפל בעיניו כגיא ואינו מתגאה, שהמתגאה הוא כאלו עובד ע"ז ואין בו דעת בחינת משה".

יעזור השי"ת שנזכה לכך.

רבנו האור החיים' הקדוש
זי"ע

ט"ו
בתמוז

מסע דאצילות

מרגא אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש זי"ע התבטא נוראות אודות רבנו האור החיים' קדישא זי"ע בהתבטאו שנשמת רבנו מקורה מרוח דוד של אצילות ובכל לילה זוכה הוא לשמוע תורה מפי הגבורה. מי יוכל לכתוב רוב קדושתו על למעלה-למעלה, בהיותו מיורדי המרכבה. ואילו מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע היתה נשמתו ממקור נפש דוד דאצילות. השתוקק הבעש"ט הקדוש להיפגש פנים בפנים ברבנו האור החיים' הקדוש ובכך תושלם נשמת דוד דאצילות ותבוא הגאולה השלימה בתפארה.

שלח רבנו הבעש"ט בידי גיסו הרה"ק רבי גרשון קיטובי' זי"ע, שהתגורר בירושלים של מעלה, שישאל את פי האור החיים' הקדוש, האם יעלה לירושלים ושם יפגוש את רבנו ויחדיו יפעלו את ביאת הגאולה.

האור החיים' ביקש מרבי גרשון שיכתוב למרן הבעש"ט לברר האם כאשר הוא רואה אותו בעולמות העליונים, הוא רואה את כל גופו ואיבריו וצלם דמות תבניתו לגמרי. הגיעה השאלה אל הבעש"ט אשר השיב באגרת שאין הוא רואה את כל דיוקנו ודמותו של רבנו, כי את עקביו אין הוא רואה בהתגלות בשעה שהוא מתעלה למרומים. כאשר קיבל רבנו את תשובת הבעש"ט שיגר לו בחזרה תשובה שאם כך, אל לו להטריח לעלות לארץ ישראל, כי לחינם תהיה טרחתו. אולם הבעש"ט לא השיג תשובה זו ויצא לדרכו לעלות לארץ ישראל.

נסיעה זו עשה הבעש"ט מתוך מסירות נפש עילאית, כי משמים הזוהירוהו לבל ייסע אולם הוא מסר נפשו בתשוקת קץ הימין. בימות החורף יצא לדרכו ולחג הפסח כבר הגיע עד איסטנבול שבטורקיה. בהיותו שם פעל נוראות ונפלאות ושידד דרכי הטבע עד שנשמעו הדברים בבית השלטון, והיה מה שהיה, עד שהיה מוכרח לנוס ולברוח מטורקיה ועלה על הספינה. מן השמים הורו לו באותה שעה לסוב על עקביו ולשוב לביתו, אולם הבעש"ט המשיך במסירות נפש בדרכו. באותה שעה ניטלו ממנו כל המדרגות הנשגבות והעילאיות עד שלא היה מסוגל אפילו ללמוד תיבה אחת או להתפלל אות אחת - כי שכח אפילו את אתון דאורייתא, ולא ידע ולא הכיר צורת אות. ועדיין לא אמר נואש, אלא התבטא 'מה בכך? אסע ואגיע אפוא כבוד ועם הארץ אל רבנו חיים בן עטר בירושלים'.

בתוך כך נשברה הספינה ובתו הצדקנית הרבנית אדל ע"ה טבעה בין נחשולי הימים, וצעקה אליו: "אבי הרחמן, היכן אתה? מדוע אינך משגיח בצרתי?" ומתוך הצער הגדול,

בוקה ומבולקה, והנפילה מכל המדרגות ושכחת התורה והאותיות, הופיע אצלו השטן הצורר ואמר לו מה שאמר. כאשר ראה שהגיעו מים עד נפש ונפשו הגיעה אל השאול, צעק הבעש"ט: "שמע ישראל, ה' אלוהינו, ה' אחד! אני חוזר לביתי!" באותו רגע התגלה אליו רבו השמימי, אחיה השילוני (מיוצאי מצרים ורבו של אליהו התשבי) והראה לו היכן הוא נמצא והביאו ברגע אחד אל חופי איסטנבול. משם שב הבעש"ט לאלתר לביתו.

את הדברים הללו כותב הרה"ק מקאמארנא זי"ע בספרו הקדוש נתיב מצוותיה, נתיב האמונה, שביל א' אות ט', ומסיים שם: "ומזה תראה גדולת רבינו הקדוש אור החיים ומתוך ספרו ניכר אורו וגדולתו".

רוח הקודש

בשו"ת 'דברי חיים' (ח"ב ס' ק"ה) נשאל הרה"ק מצאנז זי"ע אודות מלמד אחד אשר פגע בכבוד הדרת קדושת רבנו האור החיים' הקדוש זי"ע בכך שאמר שלא חיבר את חיבורו הנשגב ברוח הקודש. והרה"ק מצאנז זי"ע כותב בחריפות שמלמד זה המכחיש את רוח קדשו של רבנו הרי הוא אפיקורוס שאינו מאמין בגדולי הדור שהעידו עליו שהיה ראוי לרוח הקודש. ומחזק בדבריו את הור"י התלמידים בכך שפיטרו את המלמד ולא המשיכו להעסיקו בחינוך התלמידים.

לטהר הוסיף

התבטא בקדשו בלבת אש הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע שלימוד בספר אור החיים' הקדוש, מסוגל לטהר את הנשמה. מני שמע את הדברים בנו הקדוש הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זי"ע, הקפיד מדי שבוע בשבוע ללמוד את דברי רבנו בביאורו על הפרשה.

סגולה לרפואה

מאד מאד שיבח הרה"ק רבי פנחס מקארין זי"ע את הספר 'אור החיים' הקדוש, עד כי אמר שדי בכך שהספר יהיה שרוי בעיר - כדי להפיץ אור על העיר כולה. וכאשר בנו חלה ונפל במשכב מתייסר, יעץ לו כסגולה לרפואה ללמוד ולהתעמק בתורתו של רבנו האור החיים' הקדוש.

שם הוי"ה מאיר

היה זה בעיצומה של מלחמת העולם השנייה, כאשר הגרמנים הרשעים יימח זכרם הפילו חתתם על העולם כולו ופעלו להשמיד להרוג ולאבד את בני ישראל היהודים. כאשר עלו הרשעים בדרכם לכבוש את ארץ הקודש -

ועמדו בשתי חזיתות להיכנס ארצה - נפל פחדם על היהודים ובבתי הדין של ירושלים הכריזו לעלות בעלייה רבתית אל ציון רבנו ביום ההילולא ולקרוע שם שערי שמים שיסיר הבורא מעלינו את להט החרב המתהפכת.

עלו בני ישראל לשפוך שיח ובראשם מאורי ישראל, הרה"ק מהוסיאטין זי"ע והרה"ק רבי שלומק'ע מזוועהיל זי"ע. התפללו וקרעו שערי שמים. לאחר התפילה ניכרה ההקלה והשמחה על פני הצדיקים. כאשר הרהיב אחד לשאול את הרה"ק מהוסיאטין זי"ע לשמחה מה זה עושה, הסביר לו הצדיק שיהסכנה כבר חלפה ו'חרב רשעים לא תעבור בארצנו'. ומששאל הלה מהיכן יודע זאת, השיב שראה את שם הוי"ה הקדוש מאיר על ציונו של רבנו האור החיים' הקדוש. וכיוצא בזה אף השיב הרה"ק מזוועהיל זי"ע למקורביו ששאלוהו כך.

ואכן כנבואת הצדיקים כך היה - הרשעים נחלו מפלה בשתי החזיתות, בסוריה ובמצרים, והרוסים מצדם פתחו נגדם בחזית נוספת עד שהיו מוכרחים לעזוב ולשוב לאחוריהם. וליושבי ארץ ישראל היתה הרווחה והאורה.

להקל צער השכינה

את הסיפור המבהיל הבא מביא רבנו החיד"א זי"ע פעמים מספר בחיבוריו, כפי אשר שמע בעצמו מפי רבו - רבנו האור החיים' הקדוש זי"ע.

עשיר אחד, תקיף ועז פנים, זלזל בכבודו של תלמיד חכם פלוני. שמע רבנו ופנה אל התלמיד חכם וביקש ממנו שימחל ויסלח לעשיר העז. השיבו התלמיד חכם שתיכף לאחר המעשה סלח ומלח בלב שלם, מאחר ולמד בזוהר הקדוש כי חטאי בני ישראל גורמים לכובד לכנפי השכינה, הם מכבידים אותם, כביכול, לכן הבין שבכל רגע ורגע שלא ימחל ויסלח על אשר עולל לו עז הפנים, ייחשב הדבר לעוון ביד העשיר והדבר יגרום צער לשכינה הקדושה, וכדי למנוע צער מהשכינה הקדושה - מיהר לסלוח לו בלב שלם ותמים. באמת.

ושיבח רבנו מאד את נימוקו של תלמיד חכם זה.

מוסיף החיד"א דברים נפלאים, קילורין לעינינו: זהו הטעם הסגולי שכל המעביר על מידותיו - מעבירים ממנו כל עוונותיו ופשעיו. כפי שגילו לנו חז"ל. ולכאורה מדוע עד כדי כך מגיעים פני הדברים? אלא מידה כנגד מידה לאתו אחד שלא נשא חטא רעהו על ליבו אלא מיהר לסלוח על מנת שלא לגרום צער לשכינה הקדושה, כך פועלים גם עבורו, שמעבירים ממנו את כל עוונותיו כדי שלא ייגרם בעטיו כובד וצער לשכינה הקדושה.

מהלכות תפלה (ה)

תורה בעיון קודם התפלה, נתיישר השכל אצלו, ואז תפלתו כראוי, עכ"ל. ואפשר וצריך להאריך ולהרחיב בענין זה עוד הרבה, ואין כאן מקומו.

תספורת, רחיצת הגוף, הליכה לים ובריכה לפני התפלה - דבר ידוע לכל בר בי רב, דברי המשנה בפרק קמא במסכת שבת, שחז"ל גזרו לא להסתפר ולא להיכנס למרחץ חצי שעה לפני זמן תפלת מנחה, שמא ימשך בענינים אלו וישכח להתפלל, אבל כאן כתב השו"ע (סעיף ז') מותר להסתפר וליכנס למרחץ, סמוך לתפלת שחרית, שלא גזרו אלא סמוך למנחה, שהוא דבר המצוי, עכ"ל. אמנם יש לדעת מה שכתב בספר 'אליה רבא' ופסק כן המשנה ברורה (ס"ק ל"ו) דזהו דוקא סמוך לתפלת שחרית, אבל בהגיע כבר זמן תפלת שחרית **אסור לעסוק בכל אלו** ונבאר בזה כמה פרטים בעז"ה,

א. בשו"ת שבט הלוי (חלק ט' סימן א') כתב, וז"ל, ואשר שאל מע"כ בענין המבואר באו"ח סימן פ"ט דלא יכנס למרחץ לפני תפלת שחרית (כשכבר הגיע הזמן), וא"כ על מה סומכים בני אדם שרוחצים במקלחת וסבון כרגיל לפני התפלה וכו', יש ללמד זכות, כיון דעיקר כניסת בנ"א למקוה הוא לטבול טבילת טהרה טבילת מצוה להתפלל בטהרת הגוף והנפש (אעפ"י שאין חיוב), ומה שרוחצים תחת המקלחת, כדי להעביר כל לכלוך, כעין חפיפה [ובזמנינו ניתוסף שיש בזה משום ואהבת לרעך וכו'. לרחוץ מכל חשש חידקים של חולי ח"ו]. וגם עצם עמידה תחת המקלחת בלי לשבת במים חמים בכל הגוף הוא רק **רחיצה עראית** כלפי הלכה זאת, ואין חשש שיביא לידי ביטול תפלה עי"ה, **אבל פשוט שעמי הארץ המאריכים ברחיצה זו, שהוא דבר מגונה**, עכ"ל הבהיר.

ב. מכל הנ"ל יוצא, שללכת לים או לבריכה לפני תפלת שחרית, **אין בזה שום היתר**, רק מי שקצת חולה ל"ע, ועל פי הוראת הרופא צריך ללכת לים, או לבריכה כדי לעשות התעמלות הגוף, ואין לו זמן מוכשר לכך רק בבוקר לפני התפלה, בזה כתבו פוסקי זמנינו שמותר, [בספר 'תפלה כהלכתה' מביא בשם הגר"ח פ' שיינברג זצ"ל, שאמר, שזה לא גרע מאכילה ושתיה שהתירו קודם התפלה לצורך רפואה], ולכל הפחות יאמרו ברכות התורה וקריאת שמע, לפני זה.

ג. לענין **תספורת** לפני התפלה, לכאורה פשוט שאסור, אבל יש שרצו להתיר, באמרם שבזמנינו, לא שכיח כלל גזרת חז"ל 'שמא ישבר הזוג' ולכן זהו כעין מקלחת וכיו"ב שעושים לפני התפלה, אבל רוב פוסקי זמנינו החליטו לאסור, אם אין צורך מיוחד לכך [כגון שזה מפריע לו מאוד, וחסר לו בישוב הדעת לתפלה, ולא היה יכול מאתמול], וגם במקום הדחק ואונס שמתירים רק באופן שידוע בודאי שהמכונה עובדת כראוי בלי שום עיכובים, ויאמר ברכות התורה וק"ש קודם, כנזכר לעיל בשאר דברים שהותרו לפני התפלה.

לימוד לפני התפלה: באיזה אופן אסור ללמוד לפני התפלה, גדול מעלת לימוד תורה לפני התפלה באופן המותר ובפרט ללמד לאחרים - פסק השו"ע (סימן פ"ט סעיף ו') 'אפילו ללמוד אסור משיגיע זמן תפלה' אמנם כמה פרטים נאמרו בזה כאשר נבאר בעז"ה.

א. האופן שאסור ללמוד לפני התפלה הוא רק מי שרגיל להתפלל שחרית ביחידות במקום שלומד [לכן יש חשש שמא ימשך בלימודו], וגם עכשיו לומד ביחידות או עם חבר א', אבל אם רגיל ללכת לבית הכנסת, אמרינן שאין חשש שמא ימשך בלימודו, כיון שהרגלו ביאוהו לזכור, ויהא בו בחינה של 'רגלי מוליכות אותי לביהמ"ד'. ולכן כמעט לא שכיח שיהא אסור זה במציאות, וגם אם נקלע למקום שאינו רגיל בו שבזה יש כן חשש שמא ימשך, אם נמצא בחבורה של 'אנשים, אין חשש שישכח, כי יש לנו כלל 'רבים מזכירים א' לשני', וכל שכן אם יש רגילות שבמקום שלומד ביחידות מתאספים שם מגין אנשים להתפלל, שאין שום חשש.

ב. עוד מוסיף השו"ע, בזה הלשון, ואם הוא מלמד לאחרים, אפילו אין רגיל לילך לבית הכנסת, מותר, כיון שהשעה עוברת, **דזכות הרבים דבר גדול הוא**, ואם לא ילמדו עכשיו יתבטלו ולא יוכלו ללמוד, עכ"ל. ובש"ע הרב מוסיף עוד, שמפני שדבר גדול הוא, אפילו אם נמשך בלימודו עד שהגיע זמן ק"ש ותפלה לא יפסיק, רק מפסיק וקורא פסוק ראשון של ק"ש, כדי לקבל עליו עול מלכות שמים, ובתוך כדי לימודו הלכה יזכיר איזה ענין של 'יציאת מצרים', ואפילו יעבור 'זמן תפלה' אין לו לחשוש לכך. שהרי עוסק במצוה גדולה.

ג. בהיותנו עוסקים בענין ללמד לאחרים, ראוי לנו להעתיק דב"ק מספה"ק בני יששכר (מאמרי חדש אדר, מאמר ב', דרוש א'), דרש"י פירש מאמר אבא בנימין שאמר 'שתהא תפלת סמוך למטתי' הכוונה לא לעשות מלאכה ולא לעסוק בתורה עד שאקרא ק"ש ואתפלל, עכ"ל, ומקשה התוס' (ד"ה אלא) שהרי מצינו בגמרא (י"ד ע"ב) שרב היה משכים ומלמד תורה לתלמידים, וכו', ולכן חולק תוס' על רש"י שכן מותר ללמוד, ויש לתרץ שרש"י ס"ל שיש חילוק בין ללמוד לעצמו ובין ללמד לאחרים, כי המלמד דעת לעני בדעת, **היא הצדקה הגדולה שבצדקות**, והוא סגולה לקבלת תפלה, ועל זה נאמר "אני בצדק אחזה פניך" היינו מט"ט שר הפנים המעלה את התפלה, עכ"ל בקיצור.

ד. דבר ידוע, שאצל חסידים, היה דבר זה מקובל, כעין חוק ולא יעבור, דייקא כן ללמוד קודם התפלה, ויש הרבה בספה"ק על זה ואעתיק כאן ג' דברים, א', הפיוט באקדמות שאומרים בחג השבועות. צבי חמיד ורגיג דילעון בלעותא [השי"ת משתוקק שיעמלו בתורה], צלותהון בכך מקבל והניא בעותא [מקובל הפשט ע"ד רמז, שבזכות זה שלומדים לפני התפלה מתקבלות ומועיל התפלות]. ב', שמעתי בשם כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע על הפסוק במגילת אסתר, ובבואה לפני המלך [כשהנשמה באה להתפלל ולעמוד לפני המלך], אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה, [על ידי הלימוד בספר, יסתלקו מחשבות הרעות ויוכל להתפלל כראוי]. ג', בספה"ק בית אהרן (קרלין) אמר בשם הר"ש מקארלין זי"ע, עיקר ישירות השכל הוא בתורה, ועל ידי שלומד

'והאיש משה'

פרקי ותולדות חייו של הרה"ח המפור' הר"ר **חיים משה** בהרה"ח ר' ברוך הלוי בארד ז"ל
פרק ב: דבקותו והתקשרותו לכ"ק מרן מהר"א ז"ע

ערך: הרב אליהו שמוטץ

ולראות דור שלם על אף שהיה כבר לעת זקנותו.

שלוהא דרבנן

עם התייסדות הישיבה דחסידי בעלזא בעיה"ק ירושלים, הלכו ובאו שליחים הרבה מארץ הקודש לאחינו שבגולה, להתרימם למען החזקת הישיבה והקמת בנין הישיבה, ואחד מן המקומות אליהם הגיעו רבות, היה אל מקום מושבם של אנשי שלומנו בלונדון. שליחים אלו היו שוהים בעיר כבי שבועות, כשכל אחד תורם את חלקו למען הצלחת המגביה, אם בממון ודמים, ואם בלקיחתם לבתי הנדיבים ובכל אופן שהיה שייך, לא נפקד אחד שלא שש ושמח לסייע למשולחים, אשר יותר ממה שנתנו בעבורם, נתנו הם לחסידים תושבי העיר, שהיו צמאים לשמוע מהנעשה בבית כ"ק מרן ז"ע, ושליחים אלו היו להם למקור מים חיים לנפשם השוקקה.

בין שליחים אלו, הגיע בשנת תשי"ג הרה"ח ר' **אברהם לייב בארגויפן** ז"ל שהיה אחד מחשובי החסידים, והיה בעת הזאת בהיותו שוהה בלונדון, נולד בן לר' חיים משה, הי"ה הרה"ח ר' בנימין שליט"א גבאי נאמן דבית מדרשינו בלונדון, וכיבד ר' חיים משה בסנדקאות את הרה"ח ר' אברהם לייב ז"ל, בהטעימו שאף שיתכן 'סנדק' חשוב ממנו, מכל מקום כיון שהוא בעצמו שליחו של כ"ק מרן ז"ע, אם כן אין לך סנדק חשוב הימנו.

קשה עלי פרידתכם

בפעם האחרונה שעלה מלונדון להסתופף בארץ ישראל בצילא דמהימנותא של כ"ק מרן ז"ע, אירע דבר נשגב ונורא, בעת שנכנס לקבל את ברכת הפרידה טרם חזרתו אל ביתו, החזיק כ"ק מרן ז"ע בידי לערך כמחצית השעה, כשבמשך כל הזמן הזה שפתותיו מלחשות ומרחשות ומילין לצד עלאה ממלל, וקולו לא ישמע, ויהי לפלא.

בעלות המנחה

עם הסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע ביום כ"א מנחם אב תשי"ז, ובהגיע הבשורה הנוראה כי 'רבינו עלה לשמים', כל הקהל שנאסף בבית המדרש בלונדון פרץ בכיית נוראות, כל באיו התיישבו על הקרקע, והיו מבכים את החורבן הגדול, וקרעו קריעה על רבם שמת, ועד שנדמה כמו שכתלי בית המדרש מוזילים נטפי דמעה, זקנים עם נערים בכו בכיה גדולה על העטרה שניטלה מראשם.

אחד הנוכחים ששהו שם, בתארו את האבל הנורא, ציין על ר' חיים משה שהפליג בכיוו ובדמעותיו, וכשהגיע זמן תפלת מנחה קרא בכאבו: **'איך נוכל להתפלל כשמרן איננו בעולם'**.

והטמין עצמו באחד מחורי הבית בפחד גדול שלא יתפסוהו, והנה ראה זה פלא, תוך כדי שעמד השוטר בדלת לבקשו, הגיע מכתב מבית הדואר, ולמען הגימוס פינה השוטר מקום לאיש הדואר שימסור המכתב, כשפתחו ראו שהוא מכתב מענה מבעלזא שאין לו מה לדאוג ולא יאונה לו כל רע, אדהכי והכי פנו לראות היכן השוטר ומה מעשיו, והנה פרח לו ואיננו, ונעלם כלעומת שבא.

מחרב הצלתנו

לרגלי מסחרו, נתגלגל ר' חיים משה בשנת תרח"ץ טרם פרוץ המלחמה ללונדון, אך שוב לא היה ביכולתו לחזור, מחמת שיבוש הדרכים ושערי המדינות שנסגרו מלנוע ממדינה למדינה בפרוס מלחמת העולם, וכך נשאר ר' חיים משה בלונדון בלא בני משפחתו שעלו על מוקדה הי"ה, אך זכה הוא והיתה לו נפשו לשלל בהשגחה פרטית זאת. בצוואת עמו שהה בלונדון רעו הרה"ח ר' חיים נטע כ"ץ ז"ל, שאף הוא כמוהו לא הצליח לשוב על עקבותיו ולחזור לביתו.

מחילופי מכתבים שנשארו לפליטה, בהם התכתב ר' חיים נטע עם אחיו הרה"ח ר' אהרן כ"ץ ז"ל שנשאר בבעלזא, עולה כי כל אותה העת הזכיר ר' אהרן כ"ץ ז"ל לפני כ"ק מרן ז"ע אודות מצוקתם ועגמת נפשם של הני תרי החסידים בהיותם בגולה בגפם. בתוך המכתב כתב ר' אהרן כ"ץ לאחיו ר' חיים נטע: 'גם אודיעך, כי נתתי שלשה זלוטי עבורך, ושני זלוטי עבור בניך, ושני זלוטי עבור ידידנו החשוב חיים משה נ"י על תיקון בית הכנסת, והזכרת אתכם בשעת נתינת המעות'. ע"כ. אכן למעשה, היה זה כאמור הצלה בעבורם, שכן היתה להם נפשם לשלל ולפליטה גדולה.

אורך ימים

יש המוסרים שטרם נישואיו בשנית לאחר שנות המלחמה האיומה, בה נספו על קידוש השם כל בני משפחתו הי"ה, ברכו כ"ק מרן ז"ע שיזכה להשיא את כל בניו. ואכן נתקיימה ברכת צדיק וזכה לראות דורות ישרים ומבורכים, ואף זכה לאריכות ימים מופלגת וכך זכה לראות את בניו מקימים בתים נאמנים לה' ולתורתו, הולכים בדרכיהם הקדושים של רבוה"ק מבעלזא ז"ע, כאשר היה באמנה אתם מאבותיהם ואבות אבותיהם, ואף זכה לראות את בני בניהם.

כזה ראה

כמה פעמים כשהגיעו יהודים פליטי השואה להסיח צערם ושיחם לפני כ"ק מרן ז"ע, על שאינם יכולים להשתקם ולבנות חייהם מחדש, הראה להם כ"ק מרן ז"ל לדוגמא את ר' חיים משה, והיה משבחו על כך שזכה להקים ביתו מחדש בשנותיו המאוחרות,

זרה השמש

מיום עלות כ"ק מרן מהר"א ז"ע על כסא אבותיו הקדושים, אחר פטירת אביו הקדוש כ"ק מרן מהר"ד ז"ע, דבק בו ר' חיים משה בתוך שאר אלפי המסתופפים בצל כ"ק מרן מהר"ד ז"ע, שדבקו ללא שיור בבנו ממלא מקומו, ומאז היה כל ימיו דבוק בלב ונפש אל כ"ק מרן ז"ע, מבאר מימיו שמה, ולמוצא פי קדשו חרד ביראת קודש ובסילודין.

מחייה מתים

חדא זימנא אף זכה להיוושע בדבר ישועה ורחמים למעלה מדרך הטבע על ידי ברכת קדשו של כ"ק מרן ז"ע. היה זה בשנים שלפני המלחמה, חלה ר' חיים משה על ריאותיו בחולי קשה מאד, ותיכף ומיד שלח את בנו הר"ר יעקב ז"ל להזכירו לפני כ"ק מרן ז"ע בקודש פנימה, וברכו מרן ז"ע ברפואה שלימה. כשהלך שוב אל הרופא לבדוק עצמו, התפלאו הרופאים לראות שהמחלה נעלמה כאילו לא היתה כלל, תמהו הרופאים עד מאד, אין נעלמה מחלה קשה כל כך מאדם זה, ובפליאתם כי רבה התבטאו שהוא ממש בגדר 'תחיית המתים'.

רופא הולים

כעין זה היה שוב בשנים שלאחר המלחמה, בערך בשנת תשי"י, גילו הרופאים שחלה שוב בריאותו במחלה הידועה רחמנא לצלן, וכדרכם של חסידים המאמינים בצדיקים עבדי ה' שבכוחם לבטל כל גזירות קשות, שלח מיד להזכיר עצמו אצל כ"ק מרן ז"ע, וברכו כ"ק מרן ז"ע בברכת 'רפואה שלימה', ושוב לא סבל ר' חיים משה ממיחוש זה עד יומו האחרון, ועל אף שהרופאים חזרו ואמרו לו שהמחלה לא נעלמה ממנו ועדיין מקננת היא בקרבו, לא שת לבו אל דבריהם, ואכן לא הרגיש כלום מחולי זה.

מפענה נעלמים

בענין אחר זכה לראות עין בעין בכוחו הגדול של כ"ק מרן ז"ע לחולל פלאות. היה זה בעת שנטע מגאליצא לשוויץ לרגלי מסחרו ועסקיו, והתאכסן בבית החסיד הנודע ר' **לייביש רובינפעלד** ז"ל מגדולי ידידי בית בעלזא, ומחמת עיסוקיו הרבים אירע ששהה במדינה זו למעלה מן המותר לו מטעם השלטונות, ועל ענין כזה היו השלטונות מענישים בחומרה.

באחד הימים הגיע מכתב מהשלטונות לביתו של ר' לייביש רובינפעלד ז"ל, שמחפשים אחר התושב הזר שמתארח בביתו, נרעד ר' חיים משה, ותיכף ומיד שלח מכתב לבעלזא להזכיר ענין זה אצל כ"ק מרן ז"ע. עברו ימים אחדים, וקיימו השלטונות את אשר הודיעו, והגיעו לחפש אחר ר' חיים משה, מיד הלך